

Наш бренд — «Центральна районна»

Комунальне підприємство Львівської обласної ради ЦРА № 79 м. Броди успішно виконує усі покладені на класичну аптеку обов'язки та є прибутковим

Марія Ворошило

Старовинне містечко Броди на межі Галичини та Волині було одним із найбільших торгових осередків Австро-Угорщини і будувалося як ідеальне місто-фортеця, вільне місто. Цеховики Бродів корис-

тувалися тими самими привілейованими правами, що й торговці у Львові, Кракові і Любліні. У XVIII ст., як і в інших містах Галичини, тут діяли перші приватні аптеки. Про те, що аптекарів місцевий люд завжди шанував, свідчить обрання бургомістром Бродів аптекаря Міхала Куляка, який помер 1906 р. Його поховання збереглося на старому цвинтарі — християнському некрополі, закладеному австрійською владою в останній чверті XVIII ст., після приєднання краю до володінь Габсбургів.

ЛІФТ ВИКЛИКАЛИ?

Просторий торговий зал, високі вітринні вікна, оригінальні фабричні чеські аптечні меблі, мармурова плитка на підлозі і стінах, живі рослини у великих і малих горщиках — так сьогодні зустрічає відвідувачів Центральна районна аптека м. Броди, що на Львівщині.

— У нову будівлю, спроектовану спеціально під аптечний заклад із дотриманням тодішніх норм законодавства, аптека переїхала у 1980 р., — розповідає Марія Ворошило, завідувач КП ЛОР ЦРА № 79 м. Броди. — А заснована вона була набагато раніше. Наприклад, мені вдалося знайти внутрішні аптечні документи, датовані 40-ми роками.

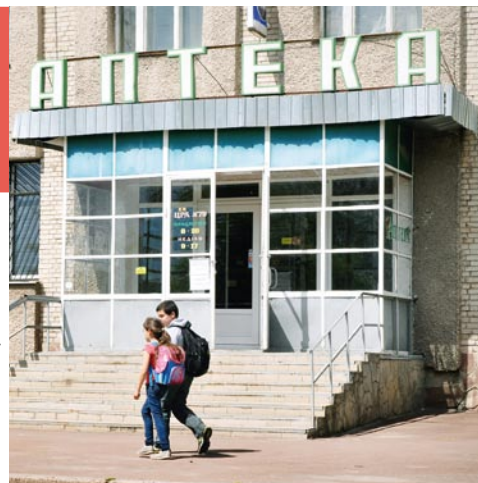
Аптека розташована у двоповерховій кам'яниці з великим підвальним приміщенням. Дотепер збереглися два справних вантажних ліфта та приливоно-витяжна вентиляція на трьох поверхах, але у роботі аптеки вони не задіяні, оскільки років зо п'ять тому виробництво інфузійних розчинів у цьому аптечному закладі призупинилося. Витримувати конкуренцію із промисловими виробниками вже не вдавалося. Виробництво інфузій стало надто затратним, а відпускна ціна — вища за заводську. Тому стерильне виробництво законсервували.

Марія Василівна може розповісти багато цікавих історій, пов'язаних із життям бродівських аптек, адже повернулася у місто у 1986 р., одразу після закінчення фармацевтичного факультету Львівського медичного інституту, та пройшла всі щаблі фармацевтичної кар'єри — завідувач сільської аптеки, провізор-аналітик, завідувач відділу готових форм, завідувач рецептурно-виробничого відділу, завідувач ЦРА.

У 80-х у Бродях діяла лише одна аптека — ЦРА, що об'єднувала ще п'ять сільських аптек, які також виготовляли екстемпоральну рецептуру на замовлення сільських лікарень. Своєю чергою кожна сільська аптека обслуговувала кілька ФАПів, які знаходилися на території сільської ради.

Двічі на місяць ЦРА з Львівського обласного аптечного складу отримувала готові ЛЗ — їх завозили фурами, тож розвантажували автівки усім колективом і розподіляли товар по кімнатах зберігання. У підвальне приміщення ліфтом доставляли галенові препарати, на другий поверх — таблетовані та ампульні форми. На першому були виробничі приміщення.

У 1986 р. лише у виготовленні лікарських форм було задіяно 8 фармацевтів, які працювали у дві зміни, а загалом у штаті ЦРА було 50 людей. У величезних обсягах виготовляли

інфузійні розчини для потреб центральної районної лікарні та її сільських відділень. Провізор-аналітик постійно перевіряв якість ЛЗ, виготовлених в аптеці. Цікаво, що тоді провізор або фармацевт всередині ЦРА не мав постійного місця роботи. Його могли переміщати з однієї ділянки на іншу в межах підприємства, тому вміти треба було все — і відпустити ЛЗ, і виготовити мазь, мікстуру, і приготувати дистильовану воду. Тобто кожен фармацевт як спеціаліст із середньою освітою повинен був уміти виготовити будь-яку лікарську форму, а провізор як спеціаліст з вищою освітою — проконтролювати якість виготовлених ліків та відпустити рецептурний чи безрецептурний ЛЗ.

ФОРМА ВЛАСНОСТІ ЯК КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА

Нині у Бродях із населенням 23 тис. діє близько 30 аптечних закладів. Лише впритул до ЦРА відкрилися чотири приватні аптеки. Проте, запевняє Марія Ворошило, пройшовши різні стадії реформації, ми знайшли своє місце під сонцем.

Маючи певні переваги від свого засновника — Львівської обласної ради, зокрема, відсутність орендної плати, ЦРА як підприємство ЛОР зуміло завоювати значну частину роздрібного ринку та заслужити особливу прихильність відвідувачів завдяки збереженому виробництву екстемпоральних ЛЗ.

— Утримуємо приміщення за свій рахунок, — розповідає Марія Василівна. — Після

Екстемпоральне виготовлення — одна із найвагоміших конкурентних переваг ЦРА № 79. Саме завдяки екстемпоральним ЛЗ постійними відвідувачами аптеки можна вважати не тільки мешканців Бродів і Бродівського району, але й трьох сусідніх районів Львівщини і прилеглих районів Волинської і Рівненської областей

того як ми встановили індивідуальне опалення та пластикові вікна, можемо економити на комунальних платежах, а це при наших площах надзвичайно важливо.

Нині до структури ЦРА входять одна міська аптека, одна сільська аптека, три аптечних пункти (один з них цілодобовий) у Бродівській міській лікарні (хірургічне, терапевтичне відділення) і міській поліклініці та 15 аптек при ФАПх. Не так давно через закриття шкірного відділення сільської лікарні довелося переформатувати сільську аптеку в с. Заболотці в аптечний пункт другої групи при ФАПі. Персонал ЦРА скоротився до 16 осіб і наразі це найбільш оптимальний варіант — 12 провізорів і фармацевтів.

Екстемпоральне виготовлення — одна із найвагоміших конкурентних переваг ЦРА № 79. Саме завдяки екстемпоральним ЛЗ постійними відвідувачами аптеки можна вважати не тільки мешканців Бродів і Бродівського району, але й трьох сусідніх районів Львівщини і прилеглих районів Волинської і Рівненської областей. Тобто на шість великих районів трьох областей — лише одна аптека з виготовленням. Не секрет, що аптечне виготовлення потребує додаткових і чималих затрат — на закупівлю, зберігання і роботу із субстанціями і дистильованою водою, миття посуду, деззасоби. І, власне, завдяки значним обсягам виготовленої аптечної рецептури ці витрати перекриваються.

Виготовлення в аптеці здійснює фармацевт із 35-річним стажем та вищою кваліфікаційною категорією Ольга Тадеївна Криштоф. Мазі, мікстури, суспензії, свічки, порошки, краплі, розчини для внутрішнього і зовнішнього застосування — у цій царині їй нема рівних. Мабуть, тому бродівські лікарі стосовно екстемпоральної рецептури консультуються як з провізорами, так і персонально з Ольгою Тадеївною.

— На жаль, знайти рівноцінну заміну кваліфікованим фахівцям практично неможливо, — каже Марія Василівна. — У середніх навчальних закладах технології виготовлення ЛЗ не надають належної уваги, баз для прак-

тичної підготовки студентів також обмаль. Зрештою, і не всі лікарі володіють знаннями у цій галузі, якщо й призначають своїм пацієнтам ліки аптечного виготовлення, то нерідко за застарілими рецептами і прописами. Скажімо, у Бродах найчастіше застосовують ліки аптечного виготовлення лікарі-дерматологи. Ми цінуємо їхню обізнаність, оскільки наші фахівці мають змогу порадитися з ними і щодо компонентів ЛЗ, і щодо їхньої сумісності та дозування.

Наша аптека є базовою для проходження інтернатури випускниками фармацевтичного факультету ЛНМУ ім. Данила Галицького. Також відповідно до укладених договорів приймаємо на безкоштовну практику студентів фармацевтичних відділень медичних коледжів і фармфакультетів вищих медичних навчальних закладів. Вони із зацікавленням спостерігають за виготовленням ЛЗ однак не надто прагнуть навчитися. Може тому, що від них цього й особливо не вимагають.

Асортимент готових лікарських форм у мережі ЦРА формується відповідно до місця розташування структурних підрозділів. Центральна аптека знаходиться у спальному районі. Тут представлено всі групи рецептурних і безрецептурних препаратів та товари парафармації. Номенклатура аптечних пунктів при лікарняних закладах відповідає призначенням лікарів різних спеціальностей, тут більше медикаментів рецептурної групи.

Поза тим, ЦРА № 79 має ліцензію на відпуск та зберігання наркотичних, психотропних засобів та прекурсорів, які перебувають на предметно-кількісному обліку. На Бродівщині ЛЗ цієї групи жодна інша аптека не відпускає.

Також ЦРА обслуговує пільгові рецепти — забезпечує ЛЗ чорнобильців, онкохворих, учасників бойових дій.

Замовлення аптечної продукції здійснюється через спеціальні комп'ютерні програми. ЦРА співпрацює з відомими і надійними постачальниками, зокрема, ТОВ «БаДМ», ТОВ «Фармпланета», ТОВ «Волиньфарм», ТОВ «Істок+». У свої

підрозділи товар довозить власним транспортом.

Основний принцип формування роздрібною ціною — конкурентність. Аптека не може дозволити собі демпінгувати, як це подеколи практикують великі мережі, які мають власників, що вкладають у розвиток гроші. У ЦРА є засновник, а не власник, а це трохи різні поняття. Окрім того, аптека несе суттєве соціальне навантаження, отож, працює у середньому ціновому сегменті.

ОБНАДІЙЛИВІ ПЕРСПЕКТИВИ

До кінця цього року нове життя обіцяють вдихнути у другий поверх ЦРА № 79, який уже багато років аптекою не використовується і переданий на баланс Бродівської центральної лікарні. У приміщення площею 400 м² з окремим входом з вулиці перенесуть жіночу консультацію. Під профільне переобладнання колишніх аптечних площ кошти виділив Фонд регіонального розвитку.

Аптекарі із нетерпінням очікують на нових сусідів, адже з їхньою появою поживається й аптечна діяльність. До прикладу, можна створити новий відділ матері і дитини, який пропонуватиме ЛЗ та товари парафармації для вагітних, матерів, які годують груддю, та новонароджених. Також у гінекології застосовуються засоби аптечного виготовлення, тому побільшає роботи й у персоналу виробничого відділу.

Серед постійних відвідувачів ЦРА чимало таких, які свідомо надають перевагу аптечним закладам комунальної форми власності або державним, як вони кажуть. Люди вірять, що тут, як і колись, їх уважно вислухають, допоможуть, не обдурять, не намагатимуться витрусити з гаманця останні копійки. Зрештою, навіть коли йшлося про відкриття аптечних пунктів у центральній районній лікарні, медичні працівники наполягли на тому, аби це були структурні підрозділи саме ЦРА. А цей факт, погодьтеся, багато про що говорить.

Лариса Дедишина